

## JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 9/2007 rd

### Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om ersättande av skördeskador

#### INLEDNING

##### *Remiss*

Riksdagen remitterade den 6 november 2007 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om ersättande av skördeskador (RP 133/2007 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

##### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Katri Valjakka och överinspektör Veli-Pekka Reskola, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Eija Siitari-Vanne, justitieministeriet
- budgetråd Kati Suihkonen, finansministeriet

- överinspektör Pirjo Kuusela, Landsbygdsverket
- avdelningschef Pekka Tahvanainen, Norra Karelens arbetskrafts- och näringscentral
- inspektör Frey Lindström, Egentliga Finlands arbetskrafts- och näringscentral
- verkställande direktör Hannu Salo, Frukt- och Bärodlarnas förbund rf
- rådgivare för ekologisk odling Esa Partanen, Förbundet för Ekologisk Odling rf
- ombudsman Minna Oravuo, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av  
— Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

#### PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om ersättande av skördeskador ändras. Lägenhetsbestämd skörde-skadeersättning ska kunna ges ut som stöd för förluster till följd av ogynnsamma väderförhållanden. För utbetalning ska det inte längre krävas en anmälan om statligt stöd till kommissionen innan ersättningarna betalas.

Dessutom samordnas bestämmelserna om ersättande av skördeskador med de övriga bestämmelserna om stödformer inom jordbruket.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2008.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

*Allmän motivering*

Den nuvarande lagen om ersättning av skördeskador (1214/2000), nedan lagen om skördeskador, trädde i kraft 2003. Ersättning kan betalas ut för skador som drabbar växande eller skördemogna grödor till följd av frost, hagel, störtregn, oväder, exceptionella översvämningar eller någon annan liknande onormalt stor växling i naturförhållandena, när den inte beror på odlaren själv. Ersättningar kan också betalas för skador som till följd av exceptionella övervintringsförhållanden har orsakats övervintrande växter eller skador som orsakats av att sådden omöjliggjorts av väta till följd av exceptionell översvämning eller osedvanligt rikliga regn. Enligt propositionen ska den lägenhetsbestämda ersättningen räknas till den typ av ersättning för förlust på grund av ogynnsamma väderförhållanden som inte längre kräver anmälan om statligt stöd till kommissionen innan den betalas ut. Dessutom samordnar regeringen vissa bestämmelser med de övriga bestämmelserna om stödformer inom jordbruket.

Framöver ska ersättning för skördeskador kunna betalas ut enligt artikel 11 i kommissionens förordning (EG) nr 1857/2006, nedan gruppundantagsförordningen, utan särskild anmälan om statligt stöd till kommissionen. Tack vare ändringen kan odlarna snabbare få ut ersättningar vid skördeskador. På senare år har handläggningen dragit ut på tiden och många gånger har de kunnat få ut ersättningarna först i mars-april året efter skadorna. Det är av största vikt att utbetalningen blir snabbare. Nu har ersättningarna dragit alltför långt ut på tiden, understryker utskottet. I fortsättningen måste ersättningarna ges ut så snabbt som möjligt efter en skördeskada.

Ersättningar kan betalas ut i form av allmänna ersättningar om skadorna drabbar ett vidsträckt, geografiskt tydligt avgränsbart område. Men det förekommer sällan, senast allmän ersättning betalades ut var 1998 på grundval av odlingsareal för vall och råg. Också framöver kommer de allmänna ersättningarna att kräva anmä-

lan om statligt stöd och handläggas på samma sätt som statliga stöd eftersom de inte uppfyller kraven i gruppundantagsförordningen.

Enligt den föreslagna 2 § ska skördeskadeersättning kunna betalas ut om skörden inte kan användas för något kommersiellt ändamål. Skörd som bärgas på ersättningsgilla jordbrukskiften och inte kan användas som livsmedel eller foder kan då förstöras genom förbränning på gården, föreslår regeringen i motiven. Detta har inte varit möjligt enligt den gällande lagen. Dessutom begränsas användningen av gemenskapsrätten, framgår det av information till utskottet. Utskottet påpekar att ordet "kommersiell" kan vara svårt att definiera och avgränsa och kan därför medföra tolkningsproblem. Ordet bör definieras närmare i förordning för att inga tolkningsproblem ska uppstå när skador bedöms.

Regeringen föreslår inga ändringar i 4 § 3 mom. Enligt momentet kan ersättning inte betalas ut, om inte något annat bestäms genom förordning av statsrådet, för skada på jordbrukskiften där odlaren har ett gällande avtal med staten om omläggning till ekologisk produktion och producenten under avtalstiden helt eller delvis får stöd för omlägningsperioden på grund av omläggning från konventionell till ekologisk produktion, när stödet är helt eller delvis finansierat av Europeiska gemenskapen. Bestämmelsen går tillbaka till den tiden då avtal om övergång till ekologisk odling gav högre stöd de första tre åren, men regeln gäller inte längre. Momentet säger också att det genom förordning av statsrådet får föreskrivas om utbetalning av ersättning. Utskottet menar att det bör utredas om stöden för övergångsperioden måste ändras och att förordningen i så fall revideras.

Regeringen anpassar bestämmelserna om priser per enhet för växtarter och om normskörd till gruppundantagsförordningen. Nuvarande praxis kommer inte att påverkas särskilt mycket av ändringarna. Ändå är det viktigt att jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral Tike och Landsbygdsverket i ett första steg är noga

med att det finns statistik och att prisuppgifter finns tillgängliga så snabbt som möjligt för att utbetalningen av ersättning för skördeskador inte drar ut på tiden på grund av bristande statistik. Dessutom är det viktigt att det i fortsättningen också finns heltäckande och tillförlitlig statistik om marknadspriser inom den ekologiska produktionen.

I 13 § ändras 1 mom. så att ersättning ska kunna sänkas eller vägras dels om den som ansöker om ersättning uppsåtligen eller av vårdslöshet bidragit till skadan, dels om odlingen är anlagd på en växtplats där varken beskaffenheten eller läget lämpar sig för grödan. I detaljmotiven sägs det att ersättningen kan sänkas till exempel om åkern är bristfälligt dränerad eller mycket frostkänsliga växter odlas på skiften där frost ofta förekommer. Det varierar med grödan vilken växtplats som är lämplig med hänsyn till beskaffenhet och läge. Därför måste bedömningen göras utifrån varje enskilt jordbruksskiftes egenskaper och varje grödas behov, framhåller regeringen. När lagen tillämpas är det viktigt att göra skillnad mellan faktisk förlust av skada å ena sidan och uppsåtlighet eller vårdslöshet å andra sidan, påpekar utskottet. De varma vintrarna under de senaste åren har lett till mer skador på exempelvis trädgårdsgrödor. Det faktum att skadorna blir mer utbredda får inte vara något kriterium för att sänka eller vägra ersättning. Lagen måste tillämpas enligt principen att ersättningar sänks eller vägras framför allt i de fall då någon anhåller om ersättning för samma jordbruksskifte flera år i följd utan att försöka byta ut gröda eller ändra odlingsteknik och på så sätt säkerställa bättre skörd.

När vi inom en överskådlig framtid kan räkna med större regnmängder är det viktigt att lägga fast vad som avses med tillräcklig dikning på varje enskilt jordbruksskifte och vad som avses med normal regnmängd. Därför är det viktigt att dikningsåtgärderna utvärderas objektivt i samband med ersättningsansökan. Om någon anhåller om ersättning flera år i rad måste man göra en allmän bedömning av dräneringen och behovet av dränering. Dessutom understryker utskottet att ersättning inte får sänkas eller vägras om ska-

dan beror på exceptionella väderförhållanden flera år i följd. Odlarna ska inte behöva ha exceptionellt bra växtplatser eller göra orimligt dyra och komplicerade investeringar för att förbättra odlingsförhållandena.

Propositionen är nödvändig och rationell. Utskottet tillstyrker därför lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

### *Detaljmotivering*

8 §. Utskottet påpekar att 5 mom. tillåter prövning och att kriterierna är en aning otydliga. Enligt den gällande lagen är det tillåtet att anhålla om ersättning i samband med skörden om skadan upptäcks först då. Bestämmelsen ska fortfarande gälla. Ansökan ska emellertid göras i god tid innan skörden har avslutats på det jordbruksskifte som råkat ut för skördeskada, sägs det vidare i momentet. Utskottet påpekar att det inte ges ut ersättning om ansökan lämnas in efter skörden. Det går inte att införa exakta tidsgränser eller datum annat än för övervintringsskador. Det hänger samman med att skördeskador upptäcks vid mycket olika tider beroende på växtarten.

Utskottet menar att bestämmelsen om att ansökan ska göras i god tid måste ses över. Utskottet kompletterar därför 5 mom. med att ansökan dock ska göras i så god tid innan skörden har avslutats på det jordbruksskifte som råkat ut för skördeskadan att det går att bedöma skadan. Därmed har sökanden möjlighet att också få ersättning för skador som uppdagas först vid skörd. Samtidigt blir det möjligt att bedöma skördeskadorna.

9 §. Paragrafen säger inte tillräckligt tydligt ut att överkompensation är förbjudet vid allmän ersättning. I vårt system kan det största tillåtna beloppet för stöd enligt gruppundantagsförordningen i teorin överskridas bara om ersättningar också betalas ut i form av allmänna ersättningar, säger regeringen i propositionen. Enligt regeringen ska kumuleringsförbudet i gruppundantagsförordningen (artikel 19.2 och 19.3) bara tillämpas på allmänna ersättningar. Utskottet på-

pekar att artikel 19.3 hänvisar till kommissionens förordning (EG) nr 1860/2004 om stöd av mindre betydelse inom jordbruks- och fiskerisektorn, som också måste betraktas som förbjuden kumulering av stöd. Utskottet menar att överkompensationsförbudet måste formuleras mer generellt för att det inte ska uppstå oklarhet om villkoren i förordningen är uppfyllda eller inte. Följaktligen måste hänvisningen till artikel 19.2 och 19.3 strykas och lagen i stället få en ny 9 a §. Därmed råder det ingen oklarhet om villkoren är uppfyllda eller inte.

9 a § (ny). Utskottet föreslår alltså att lagen får en ny paragraf med hänvisningar till gruppun-

dantagsförordningen. De högsta tillåtna ersättningsbeloppen regleras genom en hänvisning till artikel 19.2 och 19.3 i gruppundantagsförordningen. Därmed är kumuleringsförbudet allmänt formulerat och gäller både lägenhetsbestämda ersättningar för skördeskador och allmänna ersättningar.

### **Förslag till beslut**

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

*att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).*

### **Utskottets ändringsförslag**

## **Lag**

### **om ändring av lagen om ersättande av skördeskador**

I enlighet med riksdagens beslut  
ändras i lagen av den 21 december 2000 om ersättande av skördeskador (1214/2000) 1 §, 2 § 2 mom., 6 §, 7 § 1 och 4 mom., 8 § 1 och 5 mom., 9 § och 13 § 1 mom.,  
av dem 6 §, 7 § 1 och 4 mom. och 8 § 5 mom. sådana de lyder i lag 434/2007 (*utesl.*)  
*fogas till lagen en ny 9 a §, som följer:*

1, 2, 6 och 7 §  
(Som i RP)

8 §

*Lägenhetsbestämd skördeskadeersättning*

(1 mom. som i RP)

— — — — —  
Ersättning enligt denna paragraf ska sökas innan skörden inleds på skadeområdet. Om skadan kan konstateras först vid skörden, får ansökan göras i samband med skörden. Ansökan ska dock göras i så god tid innan skörden har avslutats på det jordbruksskifte som råkat ut för skördeskadan att det går att bedöma skadan. På grundval av en ansökan som gjorts efter avslu-

tad skörd beviljas inte ersättning. Ersättning för övervintringsskada ska sökas innan det skadade växtbeståndet bryts upp, dock senast den 15 juni efter det att skadan uppdagats. Landsbygdsverket kan meddela föreskrifter om förfarandet vid ansökan om ersättning.

9 §

*Allmän ersättning*

Om skadorna drabbat ett vidsträckt, geografiskt klart begränsbart område, kan grunder som ska föreskrivas genom förordning av statsrådet allmänna ersättningar betalas till de odlare som drabbats. (*Utesl.*)

9 a

**Högsta tillåtna ersättningsbelopp**

*De lägenhetsbestämda ersättningarna enligt 8 § och de allmänna ersättningarna enligt 9 § får inte tillsammans eller enskilt leda till att någon ersättningstagare överkompenseras på det sätt*

*som avses i artikel 19.2 och 19.3 i den förordning av kommissionen som avses i 1 §. (Ny)*

13 §  
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen  
(Som i RP)

Helsingfors den 4 december 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent  
vordf. Pertti Hemmilä /saml  
medl. Susanna Haapoja /cent (delvis)  
Hannu Hoskonen /cent  
Anne Kalmari /cent  
Johanna Karimäki /gröna  
Lauri Kähkönen /sd  
Esa Lahtela /sd  
Mats Nylund /sv

Pentti Oinonen /saf  
Klaus Pentti /cent  
Petri Pihlajaniemi /saml  
Erkki Pulliainen /gröna  
Kari Rajamäki /sd (delvis)  
Arto Satonen /saml  
Katja Taimela /sd  
Pekka Vilkuna /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.